

**VIDENS OG
UDVIKLINGSENHEDEN**

CFD
Oktobervej 22A
2860 Søborg

T: 4439 1100
M: 4085 1315

Viden@cf.dk
www.cfd.dk/viden

August 2025

CODA og identitet

Natascha Sofie Søndergaard, Niels-Henrik M. Hansen & Eva Juul Toldam

Denne artikel undersøger, hvordan det opleves at vokse op som hørende barn i en familie med døve forældre. Vi fokuserer særligt på, hvordan identitet dannes i spændingsfeltet mellem døveverdenen og det hørende samfund.

Vi undersøger, hvordan CODA'er¹ selv oplever at skulle navigere mellem vilkårene i hjemmet og omverdenen. Med afsæt i et kvalitativt empirisk materiale, bestående af interviews med CODA-unge, en norsk CODA-ekspert og et litteraturstudie, vil vi dykke ned i oplevelsen af, hvordan det er at være ung med adgang til døveverdenen og den hørende majoritetskultur.

Fokus i artiklen vil være på, hvordan man definerer sig, når man selv er hørende og har døve forældre. Er der meget tydelige positioner eller navigerer de unge efter den aktuelle situation? Og er det en udfordring, når man er ung og afsøgende i forhold til sin egen identitet?

CODA-begrebet

CODA er en internationalt anvendt forkortelse for "Children of Deaf Adults" (Clark 2003) og

UNG CODA I DANMARK

CFD Rådgivning, Viden og Udvikling har i 2024 gennemført et litteraturstudie og en interviewundersøgelse omkring unge CODA'er. Seks unge i alderen 14-21 år med døve forældre har deltaget i interviews. Denne artikel indgår i en artikelserie der gennem forskellige problemstillinger og begreber tegner et billede af hvordan det er at være ung CODA i Danmark. Artiklerne udgives i 2025 og kan downloades på www.cfd.dk/viden

¹ I denne artikel anvendes betegnelsen CODA (Children of Deaf Adults) om hørende børn af døve forældre.

betegner hørende personer, der vokser op med en eller begge forældre, der er døve og har tegnsprog som deres modersmål. CODA-begrebet blev introduceret i 1983 af Millie Brother, som selv er CODA, og stiftede organisationen CODA International i 1983 (CODA-international.org).

Det særlige ved CODA'ere er, at de vokser op i familier, hvor tegnsprog er det centrale sprog i hjemmet og det første lærte sprog, selvom børnene selv er hørende.

Det orale sprog udvikles sideløbende og oftest i et samspil med omgivelserne udenfor hjemmet.

Adgangen til tegnsprog er ikke det eneste særlige ved CODA'er. Et andet kendetegn ved gruppen er, at de navigerer mellem to verdener – det hørende samfund og Døveverdenen – og det skaber nogle særlige vilkår for deres identitet, som vi undersøger i denne artikel.

Døveverdenen som et bagtæppe

Hvis man er CODA, betyder det, at en eller begge forældre er døve og har tegnsprog som deres modersmål. Men det handler om meget mere end blot det sproglige.

For mange betyder det at være døv, at man indgår i en sproglig og kulturel minoritet med egne adfærdsnormer, fællesskaber og erfaringer. De tilhører ofte en kultur, som er kendetegnet ved fælles sociale praksisser, historiefortælling, værdier og æstetik, hvor tegnsprog er det bærende kommunikationsmiddel og identitetsmarkør (Lane, 2005; Padden & Humphries, 2005). I

I Danmark bruges ofte begrebet "døveverdenen". Det kan ses som et begreb, som beskriver det sociale og sproglige fællesskab blandt døve, dvs. de interaktioner, praksisser og relationer, der finder sted indenfor grupperingens rammer og egne normer. I den forstand er der tale om et mere narrativt og erfaringsbaseret begreb end "døvekultur".

Danske Døve Landsforbund (DDL) beskriver det som en følelse, og peger på, at døve både er en handicapgruppe samt en sproglig og kulturel minoritet (DDL 2025) med egne institutioner, normer og foreninger. Disse

Døves kultur og kommunikation

Døves kultur er forankret i et visuelt verdenssyn. Kommunikation foregår gennem tegnsprog, som er et sprog med egen grammatik, fonologi og syntaks. Øjenkontakt og blikretning er centrale for samspillet.

Døve bruger visuelle eller taktile signaler til at tiltrække opmærksomhed, fx ved at banke i bordet eller tænde/slukke lys.

Ansigtstudtryk og kropssprog er integrerede dele af det sproglige udtryk og tolkes som grammatiske signaler. Det anses som uhøfligt ikke at fastholde øjenkontakt eller at dække hænder/mund under samtale.

At være døv forstås ikke som en mangel, men som en tilhørsforhold til et sprogligt og kulturelt fællesskab.

bliver en del af det hørende barns hverdag i hjemmet og præger barnets opvækst. Det skal i den forbindelse nævnes, at man skelner mellem døv og Døv, hvor sidstnævnte markerer, at der er tale om en person med et tilhørsforhold til døveverdenen, mens det førstnævnte benævner fraværet af at kunne høre lyd.

CODA – eller ej?

Ordet "CODA" (Children Of Deaf Adults) forekommer både i forskningslitteraturen (fx Clark 2003) og i den mere tilgængelige litteratur (fx Solem 2015 i en nordisk sammenhæng). Som beskrevet tidligere er det et amerikansk begreb. Men er det også et begreb, som har genklang i en dansk sammenhæng?

I interviewene er det tydeligt, at det er et ord, mange af de unge CODA'er genkender. Det er i midlertidigt meget forskelligt, hvordan de selv vælger at bruge begrebet, når de skal beskrive, hvem de er over for andre. For nogle er det en væsentlig del af, hvem de er, mens det for andre ikke fylder. For et fåtal har det negative konnotationer.

Der er nogle, der vil præsentere sig selv som CODA, når de møder en fremmed. Andre nikker genkendende til begrebet, men det er ikke noget de vil bringe frem i mødet med andre. En ung CODA på 14 år fortæller:

Ung CODA: Yes, jeg vil beskrive mig selv som CODA-barn.

Interviewer: Hvis du skulle introducere dig til andre mennesker, er det så et ord, du ville bruge?

Ung CODA: Altså, nej, det gør jeg ikke.

Selvom alle de interviewede unge kender til ordet og måske personligt identificerer sig med det, er det typisk ikke et ord, de ville bruge blandt andre, eller til at beskrive sig selv for andre. Det hænger bl.a. sammen med, at det ikke er et alment kendt begreb uden for døveverdenen. Det er derfor nemmere at sige, at man har døve forældre, end at man er CODA. Det er altså ikke et ord, der fylder i deres hverdag. Samtidig er der også stor variation i, hvorvidt det er et ord, de identificerer sig med i det private. En ung kvinde fortæller, at hun nok er bekendt med begrebet, men:

"Jeg er ikke stemplet som sådan, som CODA-barn. Og jeg har aldrig sagt til andre, at jeg er et CODA-barn." – CODA, 21 år

Denne unge kvinde bruger ordet 'stemplet' når hun fortæller om 'CODA', hvilket kan indikere, at ordet for hende associeres med en form for stigmatisering og således har en klar negativ betydning.

I forskningslitteraturen påpeger flere forfattere, at der kan opstå oplevelser med stigmatisering og skam blandt CODA-børn i mødet med den hørende omverden, hvor der ikke nødvendigvis er forståelse for døvekultur eller anerkendelse af tegnsprog som et sprog (Bishop & Hicks 2005, Moroe 2019, Shield 2004). Det beskrives også, hvordan omgivelserne – fejlagtigt kan antage, at børnene er døve, fordi forældrene er det (Allard & Roos 2025:3).

Selvom flere af de unge udtrykker, at de ikke ville bruge ordet 'CODA', når de beskriver dem selv overfor andre, fortæller de stadig deres omgivelser, at de har døve forældre, og at de bruger tegnsprog i hjemmet. Det er altså ikke et emne, de gemmer væk, men de bruger heller ikke 'CODA' til at beskrive det. Det eksisterer bare som en normal del af deres hverdag og identitet.

Dertil kommer det, at de unge fortæller, at de generelt ikke har oplevet stigmatisering i forbindelse med deres tilknytning til døveverdenen. Det har snarere form af nysgerrighed, der har sit udspring i uvidenhed om døves kultur og vilkår. Analyserne indikerer, at selvom de unges relation til døveverdenen for de fleste er en del af deres identitet, påvirker det ikke nødvendigvis deres sociale position i den hørende majoritetskultur. Det peger på, at CODA-begrebet i en dansk sammenhæng har en anden position end i USA. Her er en mere tydelig fokusering på forskellene mellem døveverdenen og majoritetssamfundet (Padden & Humphries 2005; Leigh & Harris 2018).

I et bredere perspektiv kan det også afspejle den teknologiske udvikling indenfor hørerehabilitering, hvor udbredelsen af Cochlear Implants¹ (CI) har ændret billedet markant (Goldblat & Most 2018; Hladek 2002). Mange, der tidligere ville have været en del af døveverdenen og haft tegnsprog som deres modersmål, får nu tilbud om operation med CI og får ikke tilknytning til døveverdenen. Det forandrer døveverdenen, og det har også følger for CODA-børnene. De identitetspositioner, der tidligere var meget skarpe og adskilte, er nu blevet til både/og, hvilket giver nogle andre rammer for CODA'er².

Det er heller ikke alle CODA'er, der nødvendigvis kommer til at beherske tegnsprog på et højt niveau. Forsker i socialt arbejde, Audrey Frank (2019) anslår, at omtrent 60 % af amerikanske CODA-børn er flydende på tegnsprog (Frank 2019:1). Der er ikke tilsvarende opgørelser i Danmark, men det peger på vigtigheden af at være nuanceret i forståelsen af CODA'ers adgang til døveverdenen, hvor beherskelse af tegnsprog er en væsentlig faktor.

¹ Cochlear Implants er elektroniske høreapparater, der indopereres og sender lydssignaler direkte til hjernen. De giver en form for hørelse til personer med svær hørenedsættelse eller døvhed.

² Læs mere om dette i artikel 4 i denne serie

Figur 1. Følelsen af at være halv-halv. Illustration: VUE

”Jeg er halv-halv, jo”

Selvom CODA-begrebet ikke nødvendigvis benyttes af de unge CODA’er selv, oplever de unge stadig at have adgang til både en verden baseret på tegnsprog og en omgivende verden, der anvender oralt sprog. De fortæller om oplevelser med at tilhøre både den hørende og den døve verden. Det er ikke modsætningsfyldt. Det er et vilkår, som håndteres uden dramatik:

”Altså, selvfølgelig i min hverdag og på mit arbejde i min skole, så er jeg jo i den hørende verden, for der er ikke rigtig nogen døve til rådighed her, jeg kan snakke med. Men i mit private liv, så fylder døvhed jo hele mit liv. Altså, sådan, det er ikke fordi, jeg er 100% på den ene eller den halvdel. Jeg er halv-halv, jo.” CODA, 21 år

Det opleves altså oftest som stedspræget og situationelt, hvorvidt de føler sig mere hørende eller døve. Når de er blandt andre hørende personer og i hørende arenaer såsom deres skole og arbejde, føler de sig ofte mere hørende, mens de føler sig mere døve blandt deres forældre. Der er dog også store variationer blandt de unge i, hvordan de relaterer til de forskellige kulturer. Nogle føler sig mere hørende end døve, og nogle føler altid de er begge dele, mens andre føler, at de kan dele det mere op. Nogle fortæller også, at refleksionen over, hvor de hører til, eller hvad de identificerer sig med, ikke fylder for dem:

”Jeg føler mig både hørende og døv. Jeg har ikke tænkt særlig meget over det.” CODA, 14 år

Dette er vigtigt at sætte fokus på, idet nogle unge vil opleve, at der er andre ting eller aspekter af deres identitet, der er vigtigere end det at være CODA. Samtidigt er det også vigtigt at pointere, at flere af de unge fortæller, at det at være CODA opleves som normalt for dem. Det er deres hverdag og opleves ikke som underligt eller uvant, at de navigerer blandt både døve og hørende.

Hvorvidt man tænker over tilhørsforhold eller ej, er oplevelsen af, at man har en relation til både den hørende og den døve kultur også reflekteret i forskningslitteratur, hvor bl.a. Kerri Clark og mange andre forfattere, pointerer, at tilhørsforholdet til begge kulturer også kan skabe en følelse af ikke helt at høre til nogen af stederne (Shield 2004, Bishop & Hicks 2005, Clark 2003, Hoffmeister 2007, Moroe 2019, O'Brien 2016, van den Bogaerde & Baker 2016; Allard & Roos 2025; Singleton & Tittle, 2000). Dette udtrykker nogle af de unge også. Flere føler, at de ikke helt kan få lov at høre til blandt døve, da de selv kan høre. Samtidigt kan de også opleve, at de agerer lidt anderledes end deres hørende venner i nogle situationer.

En ung kvinde fortæller, at det kan være svært at forklare, hvad det særlige er ved at være et CODA overfor andre. For hende handler det om, at hun i nogle situationer har et særligt ansvar og rolle i forhold til sine forældre, som andre, der ikke er CODA'er, ikke har. Det særlige ansvar opstår som en følge af CODA'ers lettere adgang til hørende omverden, hvor de i nogle situationer bliver formidlere af viden og informationer, der bliver formidlet via oral kommunikation, og lejlighedsvis må træde til som tolke. Det giver dem et særligt ansvar, og kan føles svært og stressende (Frank 2019).

Hørende – men ikke helt

I bogen, "Open Your Eyes: Deaf Studies Talking", skriver en af bidragsyderne, døveforsker Robert Hoffmeister, at unge CODA kan opleve at være lidt 'fremmede' blandt personer med normal hørelse, i kraft af deres opdragelse og tidlige socialisering blandt døve personer (Hoffmeister 2007). Det kan opleves som, at man taler anderledes, agerer anderledes, reagerer anderledes, osv.

En CODA i vores undersøgelse fortæller om sine oplevelser, når hun er sammen med hørende venner:

"Det føles meget naturligt og normalt, men nogle gange så kan jeg godt føle mig meget anderledes. For eksempel, jeg var med til min venindes fødselsdagsfest, og der var mange hørende, og det var meget højt, og det skal man lige vænne sig til, fordi når man er døv, når man har døve som familie, og er til arrangementer, så er der mere stille." CODA, 14 år

Hendes deltagelse i sociale interaktioner med andre unge hørende føles generelt 'naturligt og normalt', men hun har stadig oplevelser af at være lidt anderledes, og at være vant til anderledes situationer – og det er ofte netop denne oplevelse af, at man har anderledes erfaringer og aspekter af det hverdagsliv, man er vant til, som kan skabe en følelse af at man er lidt anderledes. På mange punkter er man ens med andre unge med normal hørelse, men det er ofte små oplevelser, der bidrager til denne følelse af 'fremmedhed'. En anden ung CODA fortæller også:

"Sådan, hvis jeg er i skole eller noget sammen med mine venner, så siger de, at jeg nogle gange kommer til at stå og bruge tegnsprog til dem samtidig med, at jeg snakker, fordi jeg er blevet så vant til det, så det kommer bare sådan helt automatisk, at jeg bare kommer til at bruge hænderne til at udtrykke noget." CODA, 15 år

Det er ikke kun en oplevelse af, at andre personer agerer anderledes end, hvad man er vant til, men også en opmærksomhed på, at man selv gør nogle ting, der kan virke uvante for andre. Selvom de unge generelt oplever at være en naturlig del af det sociale i deres hørende hverdag, ved de også selv, at de er lidt anderledes end deres hørende venner. Dette opleves ikke nødvendigvis som negativt. Som den unge dreng forklarer ovenover, lægger hans venner mærke til, at han ofte bruger dansk tegnsprog og talesprog samtidigt – men det omtales snarere som en sjov vane, end noget der gør ham anderledes på en dårlig måde.

'Det er mest bare personlighed'

De fleste unge CODA kan genkende og se, at de har nogle karaktertræk og måder at agere på, der er opstået i forbindelse med det at være CODA – det påvirker dem og deres identitet på subtile måder, der betyder, at de kan opleve at være lidt anderledes fra andre normalhørende personer. Og selvom flere af dem udtrykker interesse i at mødes med andre CODA på deres alder, fortæller de fleste også, at det ikke er en prioritet for dem. Det at være CODA opleves som ét karaktertræk blandt mange andre, og det betyder også, at når de søger venskaber, leder de oftere efter andre karaktertræk de kan se sig selv i, som en CODA på 14 år fortæller:

Interviewer: Opsøger du mest venskaber hos hørende eller hos døve eller andre CODA-børn?

Ung CODA: Det er ikke rigtig noget jeg tænker over. Altså, det er mest bare personlighed.

Det at være CODA, er altså noget de kan genkende i dem selv, og noget de er opmærksomme på – men det behøver ikke at være det eneste, der fylder for dem.

Afrunding

CODA-børns og -unges identitet formes i krydsfeltet mellem døveverdenen og det hørende samfund, men det sker på forskellig vis og uden nødvendigvis at skabe modsætninger.

Artiklen viser, hvordan de unge CODA'er reflekterer over deres dobbelte kulturelle tilhørsforhold og oplever det som en naturlig del af deres hverdag. Begrebet "CODA" er kendt blandt de unge, men bruges sjældent, når de omtaler sig selv. For de fleste opleves det som en positiv del af identiteten og som et grundvilkår. Selvom nogle oplever, at de på visse områder adskiller sig fra deres jævnaldrende, er det typisk ikke noget, der opleves som problematisk. I stedet udtrykker flere, at det blot er en del af deres personlighed, og ikke noget, der definerer dem fuldt ud.

Hvad skal du som fagperson være opmærksom på?

- *Undgå antagelser om identitet baseret på begrebet "CODA"*
Mange unge kender og forstår begrebet, men det er langt fra alle, der bruger det aktivt om sig selv.
- *Vær opmærksom på den dobbelte kulturelle forankring*
CODA'er navigerer typisk ubesværet mellem døveverdenen og det hørende samfund. Det kan give dem en styrke, men også oplevelser af ikke helt at høre til nogen af stederne.
- *Spørg ind til ansvar og rolle i familien*
Nogle unge oplever, at de i perioder påtager sig meget ansvar, fx som uformelle tolke. Det kan have betydning for deres trivsel og rolleudvikling.
- *Se tegnsprogskompetencer som en ressource – ikke som noget "anderledes"*
- *Giv plads til, at døvhed kan være en naturlig del af hverdagen*
For mange CODA-børn og -unge er det at have døve forældre ikke noget særligt – det er bare deres hverdag.

Litteratur

- Allard, K., & Roos, C. (2025). Identity formation in bimodal-bilingual children of Deaf adults (Codas). *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 1–15.
<https://doi.org/10.1093/jdsade/enaf040>
- Bishop, M., & Hicks, S. (2005). Orange Eyes: Bimodal Bilingualism in Hearing Adults from Deaf Families. *Sign Language Studies*, 5(2), 188–230.
- Clark, K. (2003.) Children of Deaf Adults: CODA's. ASHA Leader.
<https://www.lifeprint.com/asl101/pages-layout/coda.htm>
- CODA-international.org/milliebrother. Indhentet juni 2025.
- Filer, R. & Filer, P. (2000). Practical Considerations for Counselors Working With Hearing Children of Deaf Parents. *Journal of Counseling & Development*. 78.
 10.1002/j.1556-6676.2000.tb02558.x.
- Frank, A. (2019). The identity development of the only hearing child in an all-deaf family. *JADARA*, 49(1), 1–25. <https://nsuworks.nova.edu/jadara/vol49/iss1/3>
- Goldblat, E., & Most, T. (2018). Cultural identity of young deaf adults with cochlear implants. *American Annals of the Deaf*, 163(4), 442–462.
<https://doi.org/10.1353/aad.2018.0029>
- Hladek G. A. (2002). Cochlear implants, the deaf culture, and ethics: a study of disability, informed surrogate consent, and ethnocide. *Monash bioethics review*, 21(1), 29–44. <https://doi.org/10.1007/BF03351265>
- Leigh, I.W., Andrews, J.F., & Harris, R.L. (2018). *Deaf Culture: Exploring Deaf Communities in the United States*. Plural Publishing.
- Hoffmeister, R. (2008). Border crossings by hearing children of Deaf parents: The lost history of Codas. In H.-D. L. Bauman (Ed.), *Open your eyes: Deaf Studies talking* (pp. 189–219). Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- Moroe, N. (2019). “Physiologically, I am hearing, but psychologically, I am Deaf.” Identity: Lived experiences of hearing children born in families with Deafness in South Africa. *Journal of Psychology in Africa*, 29(5), 499–504.
<https://doi.org/10.1080/14330237.2019.1665888>
- O'Brien, C. (2016). Children of deaf adults in Ireland: bilingualism in Irish sign language and English, and biculturalism in hearing and deaf cultural communities. University of Oxford.
- Padden, C., & Humphries, T. (2005). *Inside Deaf Culture*. Harvard University Press.
- Shield, A. (2004). Ideological Conflict at Group Boundaries: The Hearing Children of Deaf Adults. *Proceedings of the Twelfth Annual Symposium*. Singleton, Jenny L. & Matthew D. Tittle (2000). *Deaf Parents and Their Hearing Children*.
- van den Bogaerde, B., & Baker, A. E. (2016). Children of Deaf Adults. In G. Gertz, & P. Boudreault (Eds.), *The Sage Deaf Studies Encyclopedia* (pp. 118–120). Sage